

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

Факультет філологічний

Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
професор Хмарський В.М.

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні напрями сучасного мовознавства

Рівень вищої освіти Третій (доктор філософії)

Спеціальність 035 Філологія

2020 - 2021

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
«Актуальні напрями сучасного мовознавства»

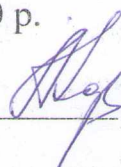
Розробник: Ковалевська Т.Ю., доктор філологічних наук, професор,
завідувачка кафедри української мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

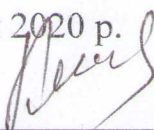
Ковалевська Т.Ю.
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 1 від. “8” вересня 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

Кондратенко Н.В.
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол № ____ від. “ ____ ” ____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол № ____ від. “ ____ ” ____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 / 3 годин – 90 / 90 залікових модулів – 1/1 змістових модулів – 2/2	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва) Спеціальність 035 Філологія (код і назва) Рівень вищої освіти: Третій (доктор філософії)	Нормативна / <u>за вибором</u> (ВНЗ/ <u>аспіранта</u>)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		2-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	16 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	14 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	60 год.
		Форма підсумкового контролю: Залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни "Актуальні напрями сучасного мовознавства" є ознайомлення слухачів із найважливішими напрямками, ідеями і проблемами сучасної української і світової лінгвістики, що сприятиме поглибленню й систематизації відповідних наукових теоретичних знань, розширенню практичних навичок мовознавчого аналізу, а також удосконаленню комунікативних компетенцій слухачів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни "Актуальні напрями сучасного мовознавства" є такі: характеристика базових принципів розвитку сучасного наукового знання, ознайомлення з основними науковими парадигмами сучасного мовознавства, систематизація актуальних напрямів сучасної української і світової лінгвістики, характеристика відповідних методів, що сприятиме поглибленню і систематизації лінгвістичних знань слухачів та поглибленню їхньої наукової компетентності.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-3. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-4. Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами з метою презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі.

ЗК-7. Здатність до участі в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких колективів.

б) спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК-2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

СК-3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

СК-4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

СК-6. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

СК-7. Здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері.

Програмні результати навчання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН-9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень;.

ПРН-12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (16 лекційних, 14 практичних, 60 - самостійна робота), що становить 3 кредити ЄКТС.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Базові принципи й основні наукові парадигми сучасного мовознавства

Тема 1. Базові принципи мовознавчої науки. Поняття про лінгвометодологію. Загальні і спеціальні методи дослідження. Основні наукові парадигми мовознавства.

Тема 2. Порівняльно-історична (генетична) і структуралістська (таксономічна) парадигми.

Тема 3. Комунікативно-функційна (прагматична), когнітивна (когнітивно-дискурсивна) і синергетична парадигми.

Змістовий модуль 2.

Сучасні напрями вітчизняної і зарубіжної лінгвістики

Тема 4. Етнолінгвістика. Лінгвокультурологія і теорія міжкультурної комунікації. Соціолінгвістика. Лінгвогендерологія. Лінгвоперсонологія.

Тема 5. Нейро- і психолінгвістика. НЛП і сугестивна лінгвістика. Комунікативна і прагмалінгвістика. Паралінгвістика і профайлінг.

Тема 6. Дискурсологія. Політична і юрислінгвістика. Медіалінгвістика і лінгвоконфліктологія. Основні ідеї когнітивної лінгвістики та лінгвосинергетики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	ср		л	п/с	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Базові принципи й основні наукові парадигми сучасного мовознавства												
Тема 1. Базові принципи мовознавчої науки. Поняття про лінгвометодологію. Загальні і спеціальні методи дослідження. Основні наукові парадигми мовознавства.	10	2	2			6	10	2	2			6
Тема 2. Порівняльно-історична (генетична) і структуралістська (таксономічна) парадигми.	10	2	2			6	10	2	2			6
Тема 3. Комунікативно-функційна (прагматична), когнітивна (когнітивно-дискурсивна) і синергетична парадигми.	12	4	2			6	12	4	2			6
Разом за змістовим	32	8	6			18	32	8	6			18

модулем 1												
Змістовий модуль 2. Сучасні напрями вітчизняної і зарубіжної лінгвістики												
Тема 4. Етнолінгвістика. Лінгвокультурологія і теорія міжкультурної комунікації. Соціолінгвістика. Лінгвогендерологія. Лінгвоперсонологія.	18	2	2			14	18	2	2			14
Тема 5. Нейро- і психолінгвістика. НЛП і сугестивна лінгвістика. Комунікативна і прагмалінгвістика. Паралінгвістика і профайлінг.	22	4	4			14	22	4	4			14
Тема 6. Дискурсологія. Політична і юрислінгвістика. Медіалінгвістика і лінгвоконфліктологія. Основні ідеї когнітивної лінгвістики та лінгвосинергетики.	18	2	2			14	18	2	2			14
Разом за змістовим модулем 2	58	8	8			42	58	8	8			42
Усього годин	90	16	14			60	90	16	14			60

5. Методи навчання

Лекція, практичні заняття, дискусія, постановка й обговорення проблемних питань, виконання самостійних завдань, робота в наукових бібліотеках, мережі Інтернет, різноаспектний лінгвістичний аналіз різножанрових дискурсів і текстів, спостереження за вербальними і

невербальними особливостями поведінки в міжособистісному та масовому спілкуванні.

6. Методи контролю

Оцінювання усних відповідей, письмових завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, усна відповідь під час складання заліку, реферати, презентація результатів виконання досліджень, виступи на наукових конференціях.

7. Питання для підсумкового контролю

1. Базові принципи мовознавчої науки.
2. Поняття про лінгвометодологію. Загальні і спеціальні методи дослідження.
3. Основні наукові парадигми мовознавства. Загальна характеристика.
4. Основні ідеї і завдання етнолінгвістики, лінгвокультурології і теорії міжкультурної комунікації.
5. Соціолінгвістика в системі мовознавчих напрямів. Завдання лінгвогендерології та лінгвоперсонології.
6. Мета нейро- і психолінгвістичних досліджень.
7. Основні завдання НЛП і сугестивної лінгвістики.
8. Комунікативна і прагмалінгвістика. Загальна характеристика.
9. Особливості особистісної реконструкції у пралінгвістиці і профайлінгу.
10. Ліінгводискурсологія. Завдання політичної і юрислінгвістики.
11. Основні завдання медіалінгвістики і лінгвоконфліктології.
12. Основні ідеї когнітивної лінгвістики та лінгвосинергетики.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота						Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	10	10		
60							
						40	100

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Основна

Актуальные проблемы современной лингвистики: Учебное пособие / Сост. Л.Н. Чурилина. М., 2007.

Алпатов В. М. История лингвистических учений. М., 1998.

Баранов А.Н. Введение в прикладную лингвистику. М., 2003

Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. К., 2008

Березин Ф.М. О парадигмах в истории языкознания XX в. // Лингвистические исследования в конце XX века: Сб обзоров. М., 2000.

Вежбицка А. Язык. Культура. Познание. М., 1996.

Выготский Л.С. Мышление и речь // Собр. соч. Т.2. М., 1982.

Герман И.А., Пищальникова В.А. Введение в лингвосинергетику. Барнаул, 1999

Дейк Т. ван Язык. Познание. Коммуникация. М., 1989.

Жинкин Н.И. Речь как проводник информации. М., 1982.

Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях. В 2-х т. М., 1965.

Кубрякова Е. С. Язык и знание. М., 2004.

Леонтьев А.А. Язык. Речь. Речевая деятельность. М., 1996.

Потебня А.А. Мысль и язык. К., 1993

Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля – К, 2008.

Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, 2006.

Сеченов И.М. Элементы мысли. СПб., 2013.

Современная американская лингвистика. Фундаментальные направления. М., 2002.

Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем. М., 1978.

Butler C.S. Systemic Linguistics. Theory and Application. — L., 1985.

Cognitive Linguistics: Foundations, Scope, and Methodology. Berlin, N.Y., 1999.
HarreR., Gillett G. The Discursive Mind. L., 1994
The encyclopedia of Language and Linguistics. In 10 vol. Oxford, N. Y., Seoul, Tokyo, 1994.
Widdowson H.G. Linguistics. Oxford, 1996

Додаткова

Аймермахер К. Знак. Текст. Культура. М., 1998.
Апресян Ю.Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. 1995. №1.
Баллонов Л.Я., Деглин В.Л., Черниговская Т.В. Функциональная асимметрия мозга в организации речевой деятельности // Сенсорные системы. Сенсорные процессы в асимметрии полушарий. Л., 1985.
Бартминьский Е. Языковой образ мира: очерки по этнолингвистике. М., 2005.
Бахтияров О.Г. Постинформационные технологии: введение в психонетику. К., 1997.
Белова О.В. Этнокультурные стереотипы в славянской народной традиции. М., 2005.
Бэндлер Р., Гриндер Д. Структура магии. СПб., 2010.
Бернштейн Н.А. Очерки по физиологии движений и по физиологии активности. М., 1966.
Воробьев В.В. Лингвокультурология. М., 1997.
Гендерные исследования в лингвистике. Симферополь, 2004.
Горошко Е.И. Языковое сознание. М., 2002.
Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичні аспекти. Одеса, 2019.
Жайворонок В.В. Нариси з української етнолінгвістики. К., 2007.
Журавлев А.П. Звук и смысл. М., 1991.
Залевская А.А. Слово. Текст. Избранные труды. М., 2005.
Карасик В.И. Язык социального статуса. М., 2002.
Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. М., 2006.
Ковалевська Т.Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування. Одеса, 2008.
Кондратенко Н.В. Український політичний дискурс. Текстуалізація реальності. Одеса, 2007.
Крейдлин Г.Е. Движение рук: касание и тактильное взаимодействие в коммуникации людей // Логический анализ языка. Языки динамического мира. Дубна, 1999.
Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. К., 2004
Нейропсихология: Тексты. М., 1984
О'Коннор Дж., Сеймор Дж. Введение в НЛП. К., 2000.
Пиз А. Язык телодвижений. М., 1995.
Романченко А.П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти. Одеса, 2019.
Серіо П. Русский язык и советский политический дискурс // Квадратура смысла. М., 1999.
Спивак Л. Лингвистика измененных состояний сознания. Л., 1986.
Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. К., 2005.
Стернин И.А. Введение в речевое воздействие. Воронеж, 2001.
Хомський Н. Роздуми про мову / Пер. з англ. Львів, 2000
Черепанова И., Петров А., Мяких С. Детектор правды. Суггестивные технологии в творчестве полиграфолога-профессионала. М., 2004.
Dijk v. T.A. Discourse as Social Interaction. L., 1997
Fairclough, N. Discourse and Social Change. Cambridge, 1992.
Carrol D. W. Psychology of Language. Pacific Grove, 1994.
Cognitive Semantics: Meaning and Cognition. Amsterdam, 1999.
Haken H. Synergetics as a Tool for Conceptualization of Cognition and Behavior - How Far Can We Go? / Eds. Haken H., Stadler M. Berlin, 1990

Kovalevska T., Kovalevska A. Utilizing the Neurolinguistic Programming Technologies in Foreign languages Teaching Practice. *The Arab World English Journal (AWEJ)* Special Issue on: "Trends and Applications of English Language Teaching and Learning in Ukraine Context" (November 2020).

Lakoff G., Johnson M. *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. N.Y., 1999.

McShane J. *Cognitive Development*. Cambridge, 1991.

Miller G.A. *Empirical Methods of the Study of Semantics* // *Semantics*. Cambridge, 1971

Silverstein M. «Cultural» Concepts and the Language-Culture Nexus // *Current Anthropology*. 2004.

Schank R.C. *Dynamic Memory*. L., Cambridge, 1982

Електронні інформаційні ресурси

http://pidruchniki.ws/10540410/psihologiya/neyrolingvistichne_programuvannya

knowledge.allbest.ru/psychology/c-2...

http://pidruchniki.ws/10540410/psihologiya/neyrolingvistichne_programuvannya

АНОТАЦІЯ

вибіркова дисципліна

“Актуальні напрями сучасного мовознавства”

Проф. Ковалевська Т.Ю.

Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни "Актуальні напрями сучасного мовознавства" є ознайомлення слухачів із найперспективнішими і найважливішими напрямками, ідеями і проблемами сучасної української і світової лінгвістики у всьому розмаїтті її представленості, що сприятиме поглибленню й систематизації відповідних наукових теоретичних знань, розширенню практичних навичок мовознавчого аналізу, а також удосконаленню наукових і комунікативних компетенцій слухачів. Увагу приділено характеристиці базових принципів розвитку сучасного наукового знання, ознайомленню з основними науковими парадигмами сучасного мовознавства, систематизації актуальних напрямів сучасної української і світової лінгвістики, кваліфікації відповідних методів, що в цілому сприятиме підвищенню професійного рівня слухачів.

АННОТАЦИЯ

выборочная дисциплина

“Актуальные направления современного языкознания”

Проф. Ковалевская Т.Ю.

Цель выборочного курса “Актуальные направления современного языкознания” состоит в ознакомлении слушателей с наиболее важными и перспективными направлениями современной украинской и мировой лингвистики во всем многообразии её представленности, что будет способствовать углублению и систематизации соответствующих теоретических знаний, расширению практических навыков языковедческого анализа, а также усовершенствованию научных и коммуникативных компетенций слушателей. Особое внимание уделено характеристике базовых принципов развития современного научного знания, ознакомлению с основными научными парадигмами современного языкознания, систематизации актуальных направлений современной украинской и мировой лингвистики, квалификации соответствующих методов, что в целом будет способствовать повышению профессионального уровня слушателей.

SUMMARY

selective discipline

"Current trends in modern Linguistics"

Prof. Kovalevska T.Yu.

The purpose of teaching the discipline "Actual directions of modern linguistics" is to acquaint students with the most promising and important areas, ideas and problems of modern Ukrainian and world linguistics in all its diversity, which will contribute to the deepening and systematization of relevant scientific knowledge, analysis and scientific skills, as well as improving the scientific and communicative competencies of students. Attention is paid to the characteristics of the basic principles of development of modern scientific knowledge, acquaintance with the main scientific paradigms of modern linguistics, systematization of current trends in modern Ukrainian and world linguistics, qualification of appropriate methods, which in general will help to improve the professional level of students.